

Tutkimus- ja innovaationeuvosto

Kokous 2/2021

Aika: Keskiviikko 5.5.2021, klo 10.00-12.00

Paikka: Teams-kokous

Osallistajat: tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (pj.)
opetusministeri Jussi Saramo

dekaani Peppi Karppinen, Oulun yliopisto
akatemiaprofessori Samuel Kaski, Aalto yliopisto
hallituksen puheenjohtaja Marjo Miettinen, Ensto Oy
partner Ilkka Kivimäki, Maki.vc
johtaja Petra Lundström, Fortum Oyj
rehtori-toimitusjohtaja Vesa Taatila, Turun ammattikorkeakoulu
toimitusjohtaja Antti Vasara, VTT Oy

valtiosihteeri Henrik Haapajärvi, valtioneuvoston kanslia
kansliapäällikkö Raimo Luoma, työ- ja elinkeinoministeriö
kansliapäällikkö Anita Lehikoinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
pääjohtaja Heikki Mannila, Suomen Akatemia
pääjohtaja Nina Kopola, Business Finland

erityisavustaja Joonas Rahkola, valtioneuvoston kanslia
erityisavustaja Jenny Hasu, työ- ja elinkeinoministeriö
erityisavustaja Niina Jurva, opetus- ja kulttuuriministeriö
erityisavustaja Eeva Kärkkäinen, opetus- ja kulttuuriministeriö
erityisavustaja Lisa Palm, oikeusministeriö
johtaja Erja Heikkinen, opetus- ja kulttuuriministeriö (TIN-valmisteluverkosto)
opetusneuvos Matti Kajaste, opetus- ja kulttuuriministeriö (TIN-valmisteluverkosto)
opetusneuvos Riina Vuorento, opetus- ja kulttuuriministeriö (siht.)
ylijohtaja Ilona Lundström, työ- ja elinkeinoministeriö
teollisuusneuvos Mikko Huuskonen, työ- ja elinkeinoministeriö (TIN-valmisteluverkosto)
tiedeasiantuntija Antti Pelkonen, valtioneuvoston kanslia (siht.)

PÖYTÄKIRJA

1. Kokouksen avaus

Tutkimus- ja innovaationeuvoston varapuheenjohtaja, tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko avasi kokouksen klo 10. Hän totesi pääministerin olevan estynyt osallistumaan ja toivotti osallistujat tervetulleiksi kokoukseen.

Kokouksen aluksi varapuheenjohtaja Saarikko kertoi hallituksen kehysriihen tuloksista. Hän totesi, että pääministeri on sitoutunut kutsumaan koolle parlamentaarisen keskustelun ja työryhmän T&K-rahoituksen pitkäjänteisyyden vahvistamiseksi. Asetettavan parlamentaarisen työryhmän olisi tarkoitus laatia ehdotus syksyyn mennessä. Varapuheenjohtaja Saarikko totesi myös, että riihipäätösten seurauksena leikkauksia kohdistuu myös tieteeseen, mutta totesi, että se ei ole viesti siitä, että hallitus ei arvostaisi tiedettä ja tutkimusta. Ajankohtaisina asioina Saarikko korosti parlamentaarisen sitoutumisen tärkeyttä, taloudellisen kestävyuden vahvistamista sekä kestävä kasvun ohjelman merkitystä.

Ministeri Saarikko totesi kokouksen olevan päätösvaltainen.

2. Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin asialista.

3. Suomen kestävä kasvun ohjelma: TKI-toimet (liite 1)

Suomen kestävä kasvun ohjelmasta alustivat kansliapäälliköt Raimo Luoma ja Anita Lehikoinen. Kansliapäällikkö Luoma totesi, että lopullinen suunnitelma ohjelmasta lähetetään Komissiolle ensi viikolla. Kestävä kasvun ohjelmassa TKI-toiminta on sekä omana osa-alueenaan että ohjelman läpäisevänä painopisteenä. Noin kolmasosa ohjelman rahoituksesta kohdistuu TKI-toimintaan. Komission kanssa käytävissä keskusteluissa avoinna on vielä hallinto- ja valvontajärjestelmästä sopiminen. Kansliapäällikkö Lehikoinen totesi mm., että Komissiosta on saatu hyvää palautetta Suomen TKI-kokonaisuuteen ja että ohjelma vastaa hyvin Komission jo aiemmin esittämään suositukseen vahvistaa TKI-intensiteettiä. Edellytykset kestävä kasvun ohjelman toimeenpanolle ovat hyvät. Käydyssä keskustelussa kiinnitettiin huomiota mm. digitalisaatiopilarin kokoon ja korostettiin digitalisaation merkitystä yrityksille. Todettiin, että digitalisaatio näkyy myös muissa ohjelman kokonaisuuksissa kuin itse digitalisaatiopilarissa.

4. TKI-tiekartta

a) Päivityksen prosessi (liite 2)

TKI-tiekartan etenemisestä ja päivityksestä alustivat kansliapäälliköt Lehikoinen ja Luoma. Lehikoinen totesi, että poikkeuksellisissa olosuhteissa TKI-tiekartan toimeenpanossa on edetty varsin hyvin. Tiekartan päivityksen prosessi on käynnissä ja TKI-tiekartan seuraavaa versiota käsitellään syksyllä tutkimus- ja innovaationeuvostossa ja sen hyväksyy Osaamisen, sivistyksen ja innovaatioiden ministeriryhmä. Kansliapäällikkö Lehikoinen totesi myös, että pitkäjänteisen T&K-rahoituksen vahvistaminen on tärkeää, jotta kunnianhimoiset tavoitteet, joita on asetettu, voivat toteutua. Hän totesi myös Veikkauksen tuottojen laskun vaikuttavan ja siihen etsitään ratkaisuja. Kansliapäällikkö Luoma korosti pitkäjänteisen rahoituksen merkitystä ja pitävän kansallisen konsensuksen löytämisen tärkeyttä.

Käydyssä keskustelussa painotettiin vahvasti pitkäjänteisen rahoituksen turvaavan ratkaisun aikaansaamisen tärkeyttä. Todettiin, että asettava parlamentaarinen työryhmä on tärkeä ja se on hyvin keskeisessä roolissa. Työryhmä työlle asettuu suuria odotuksia. Keskustelussa käsiteltiin myös kansainvälisten asiantuntijoiden ja opiskelijoiden maahantulon tilannetta sekä käynnistetyn verokannusjärjestelmän kokemuksia. Lisäksi keskustelussa tuotiin esiin huoli tutkimustoimintaa koskevasta lainsäädännöstä, erityisesti koskien eräitä isoja lakikokonaisuuksia, kuten laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä (ns. toisiolaki), biopankkilaki ja genomilaki. Näiden on koettu hankaloittavan ja hidastavan tutkimustyötä.

b) Kumppanuusmallin pilotoinnin tilanne (liite 3)

Kumppanuusmallin pilotoinnin etenemisestä alustivat pääjohtajat Nina Kopola ja Heikki Mannila. TKI-tiekarttaan sisältyvän uuden kumppanuusmallin pilotointia on toteutettu Suomen Akatemian ja Business Finlandin yhteistyönä. Kumppanuusmallia on toteutettu monien eri rahoitusmuotojen kautta, kuten esimerkiksi Suomen Akatemian lippulaivahankkeiden ja Business Finlandin veturirahoituksen kautta. Vuonna 2020 kumppanuusmallin pilotointiin käytettiin yhteensä yli 230 miljoonaa euroa.

Kumppanuuksissa syntyvät osaamiskeskittymät ja innovaatioekosysteemit luovat uutta osaamista ja yritysten kestäväan kasvuun tähtäväää liiketoimintaa.

Pääjohtajat Kopola ja Mannila totesivat, että Suomen Akatemian ja Business Finlandin kokemukset kumppanuusmallin toteutuksesta ovat olleet positiivisia. Hakemusten laatutaso on ollut hyvin korkea ja sekä tutkimusorganisaatiot että yritykset ovat olleet hyvin kiinnostuneita ekosysteemiseen toimintaan ja kehittämiseen. Suomen Akatemian ja Business Finlandin rahoitusinstrumentit soveltuvat hyvin vaikuttavien kumppanuuksien rakentamiseen.

Alustusten päätteeksi varapuheenjohtaja Saarikko kiitti kattavasta ja kiinnostavasta esityksestä ja totesi, että se sisälsi hyviä uutisia asioiden etenemisestä. Käydyssä keskustelussa todettiin, että veturihankkeet ovat osoittaneet, että T&K-intensiiviset yritykset lähtevät niihin mukaan, yksityisen rahoituksen vivutus toimii ja yritykset ovat valmiita sitoutumaan toimintaan. Veturihankkeet generoivat sellaista T&K-toimintaa ja -rahoitusta, jota muuten ei syntyisi. Keskustelussa todettiin myös, että lippulaivat mahdollistavat pitkäjänteisen yhteistyö yritysten ja yliopistojen välillä. Haasteena on se, miten muissakin instrumenteissa voitaisiin luoda pitkäjänteistä yhteistyötä, joka mahdollistaa radikaalisti uusien asioiden tekemisen.

5. Tiedoksi

Neuvostolle jaettiin kokousmateriaalin mukana kirjallisesti tiedoksi: EU-ohjelmien kansallinen hyödyntäminen -toimintamalli (liitteet 4 ja 5)

6. Kokouksen päättäminen

Varapuheenjohtaja Saarikko totesi, että seuraava neuvoston kokous on 16.6. klo 10 ja päätti kokouksen klo 11.35.

Asiakohta 3, liite 1: Esittelykalvot Suomen kestäväan kasvun ohjelmasta

Asiakohta 4, liite 2: Esittelykalvot TKI-tiekartan päivityksestä

Asiakohta 4, liite 3: Esittelykalvot kumppanuusmallin pilotoinnin tilanteesta

Asiakohta 5, liite 4: Kalvosarja: EU-ohjelmien hyödyntäminen – kansallinen toimintamalli

Asiakohta 5, liite 5: Toimintamalli EU:n tki-ohjelmien hyödyntämiseen